

Дата: 20.10.2023

Група 13

Тема уроку № 13-14
Утвердження лексичної
норми в словниках
української
МОВИ

Повторення та узагальнення

Лексична норма найчастіше
виявляє мінливість:
з'являються нові слова, старі
слова набувають нових
значень, зрештою
лексичний фонд реагує на
суспільно резонансні події.

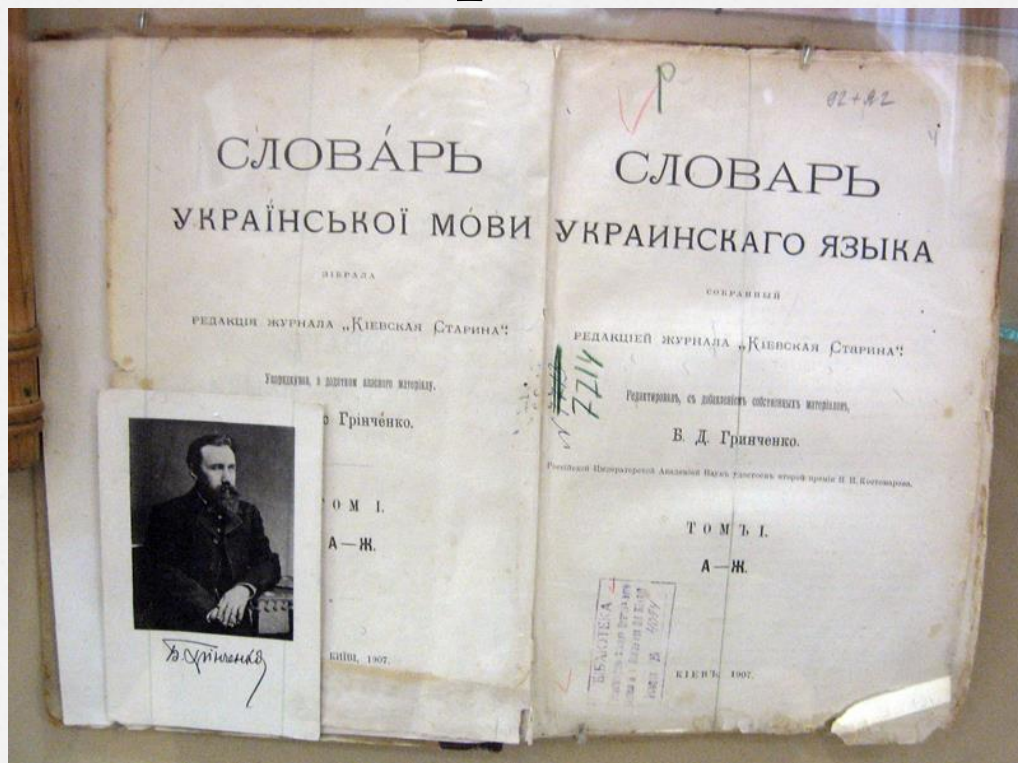
У зв'язку з цим постає багато запитань, зокрема такі:

1. Якщо слова немає в словнику, то чи справді його не існує в мові? А якщо всі так кажуть?

2. Якщо слово є лише в старому словнику, то чи справді його не можна вживати? А якщо його вживає письменник чи письменниця?

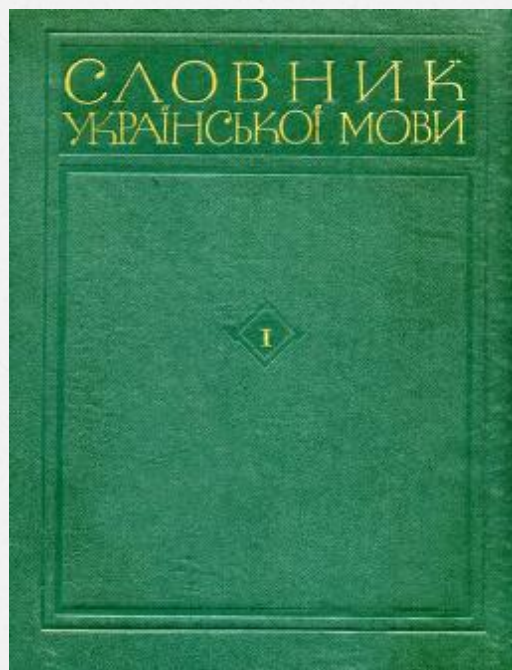
Проаналізуємо
словникові статті з
найавторитетніших
джерел свого часу.

У пригоді нам стануть три праці:

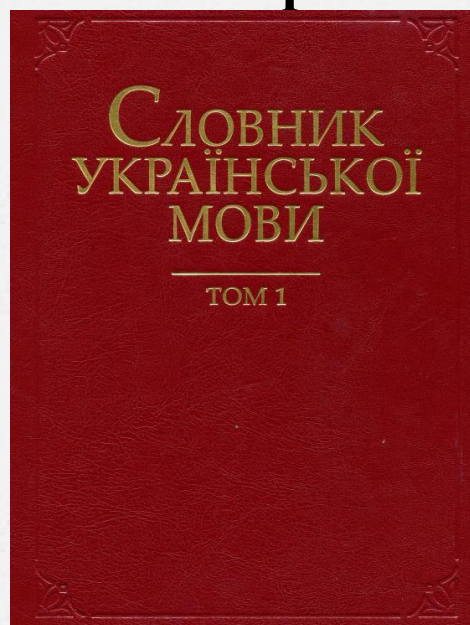
Словник української мови,
упорядкований
Б.Грінченком. Він був
виданий у 1907 – 1909 роках.
Це дуже цінне й авторитетне
видання, яке відбиває
особливості мови поч. ХХ ст.

Словник української мови в
11 томах, або СУМ -11, виданий
1970 року.

Це видання впродовж
тривалого часу було
найповнішим тлумачним
словником української
МОВИ

Словник української мови у
20 томах, або СУМ-20, останнє
оновлення якого припало на
2020 рік.

Щоправда, досі не видали
всіх томів, але перші вже
для нас доступні.

У наших руках три
потужні бази слів
української мови за різні
періоди: початок і
середина 20 ст. та початок
21 ст.

Порівняймо, як лексична
норма утверджується в
словнику.

Для прикладу, слово
КОМІКС.

1. Словник Б. Грінченка –

2. СУМ – 11

КО́МІКСИ, ів, *мн.* (*одн.* **ко́мікс**, у, ч.). У капіталістичних країнах — пригодницькі (переважно про вбивства, отруєння тощо), рясно ілюстровані книжечки, розраховані на низькі уподобання тасмаки.

3. СУМ – 20

КО́МІКСИ, ів, *мн.* (*одн.* **ко́мікс**, у, ч.). Популярні серії малюнків з коротким супровідним текстом перев. пригодницького змісту; книжечки з такими малюнками.

Якщо слова немає у
словнику, а у вас виникають
вагання щодо його
правомірності чи правопису,
шукайте відповіді на різних
ресурсах.

Лексикографи зважають на поширення слова в регіонах України, на частотність використання в усному й писемному мовленні.

Словник відстає від мовної практики на 15 – 35 років.

Перегляньте відео за посиланням
<https://www.youtube.com/watch?v=HgQ0kTKQzo8>

Домашнє завдання

Параграф 11, вправа 4